विषय - व्याकरण (सन्धि)
पेज = 3
27 x 12 x 0.1 c.m.

परेमैसलउअलभवति तवल्टकार : तवल्कार:
रलपो: स्नावर्ण ... ...
... देवौ वहुवचनदेवजसड़ति स्थिते

12

सा॰ स्व॰ परेसहअल्भवति नवऌकारः नवल्कारः रलयोःसावर्ण्यंवावक्तव्यम पर्य
५ ङ्कः पर्यंकः पल्यंकः ऋऌवर्णयोर्मिथः सावर्ण्यंवक्तव्यम होतृऌका
रः होतृकारः होतॢकारः रलयोर्डलयोश्चैवशसयोर्वबयोस्तथा वदंत्ये
षांचसावर्ण्यमलंकारविदोजनाः ऐ औ ए अवर्णएकारेऐकारेचपरेसहऐ
कारोभवति नवएषा नवैषा नवऐश्वर्यम नवैश्वर्यम ओ औ औ अवर्णओ
कारेऔकारेचपरेसहऔकारोभवति नवओदनम नवौदनम नवऔचत्यम
नवौचत्यम ओष्ठोत्वौ अवर्णस्यओष्ठोत्वोः परयोर्वासहऔकारोभव
तिसमासेसति बिंबओष्ठः बिंबोष्ठः बिंबौष्ठः स्थूलओतुः स्थूलोतुः स्थूलौतुः
इतिस्वरसंधिः २ अथप्रकृतिभावउच्यते नामी अदसोःमीप्रगृह्य

यथउोम् यथोम् शिवआयुहि शिवेहि शाकानांल्लिङ्गानामंधुः शाको:
कर्कअंधुः कर्कंधुः कुलअटा कुलटा सीमनअंतः सीमंतः सारअंगः
सारंगः पतनअंजलिः पतंजलिः अविहितलक्षणाछिलोपोहलादेशे
यः उओ अवर्णाउवर्णेपरेसहउोभवति गंगाउदकम् गंगोदकम् ऋऋ
अवर्णात्ऋवर्णेपरेसहअर्भवति ममऋद्धिः ममर्द्धिः कविदार् अवर्णा
ऋवर्णेपरेसहकविदार्भवति ऋणऋणम् ऋणार्णम् प्रऋणम् प्रार्ण
म् वसनऋणम् वसनार्णम् वत्सतरऋणम् वत्सतरार्णम् कंबलऋण
म् कंबलार्णम् दशऋणम् दशार्णम् अनेचतृतीयासमासे शीतेनऋ
तः शीतार्तः तृतीयेतिकिम् परमऋतः परमर्तः लृअल् अवर्णाल्लवर्णे

सा॰प्र॰ लोपश्चभवत्यवेपरे भोः एहि भोएहि भगोः नमस्ते भगोनमस्ते अघोः
याहि नामिनोरः नामिनः परस्यविसर्जनीयस्यरेफोभवत्यवेपरे अग्निः अत्र
अग्निरत्र पटुः यजते पटुर्यजते रेफप्रकृतिकस्यालेपेवा रेफप्रकृतिकस्य
विसर्जनीयस्यालेपपरेवारेफोभवति गीः पतिः गीर्पतिः गीःपतिः धूः
पतिः धूर्पतिः धूःपति रः रेफसंबंधिनोविसर्जनीयस्यरेफोभवत्यवे
परे प्रातः अत्र प्रातरत्र अंतः गतः अंतर्गतः रिलोपोदीर्घश्च रेफस्यरेफे
परेलोपोभवतिपूर्वस्यचदीर्घः पुनः रमते पुनारमते शुक्तिः रूप्यात्मना
भाति शुक्तीरूप्यात्मनाभाति सैषाद्दसे सशब्दादेषशब्दाच्चपरस्यविस
र्जनीयस्यलोपश्चभवति हसेपरे सः चरति सचरति एषः हसति एष

रोरात्रिषु अह्नोविसर्जनीयस्यपदांतेरोभवति रात्र्यादिवर्जितेषुपरे।
अहःपतिः अहर्पतिः अहःगणः अहर्गणः अरात्रिष्विति विशेषणा।
त अहोरात्रः अहोरूपम अहोरथंतरम इवे अकारान्तस्यविसर्जनीय
स्यउकारोभवतिहवेपरे कःयान कोयानः देवःयाति देवोयाति मनःर
थः मनोरथः अतोत्यु अकारान्तस्यविसर्जनीयस्यउकारोभवत्य
तिपरे कःअर्थः कोर्थः आदवेलोपश्च अवर्णान्तस्यविसर्जनीयस्य
लोपश्चभवत्यवेपरे देवाः अत्र देवाअत्र याताःयान्ति यातायान्ति स्वरेयत्नं
वा अवर्णान्तस्यविसर्जनीयस्ययत्नंवाभवतिस्वरेपरे कःउह कयिह देवाः
अत्र देवायत्र भोसः भोस भगोस अघोस उत्येतस्मात्परस्यविसर्जनीयस्य

सति सेषादितिसंहिता सेषदाशरथीरामः सेषराजायुधिष्ठिरः सेषक
र्णोमहात्यागीसेषभीमोमहाबलः इत्यादौपादपूरणेसंध्यर्था यदुक्तं
लौकिकायेहन्तहेटेबहुलंभवेत सेमांभूम्यादेदेसाषामित्यादीनामडु
क्ता क्वचित्प्रवृत्तिःक्वचिदप्रवृत्तिःक्वचिद्विभाषाक्वचिदन्यदेव वि
धेर्विधानंबहुधासमीक्ष्यचतुर्विधंबाहुलकंवदन्ति १ वर्णागमोव
र्णविपर्ययश्चद्वौचापरौवर्णविकारनाशौ धातोस्तदर्थातिशयेनयोग
स्तदुच्यतेपंचविधंनिरुक्तम् २ वर्णागमोगवेंद्रादौसिंहेवर्णविपर्ययः
षोडशादौविकारःस्याद्वर्णनाशःपृषोदरे ३ वर्णविकारनाशाभ्यांधा
तोरतिशयेनयः योगःसउच्यतेप्राज्ञैर्मयूरभ्रमरादिषु ४ इतिविस

सा॰ पू॰ गेंसंपिः ५ अथविभक्तिर्विभाव्यते साद्विधा स्यादिस्त्यादिश्च विभक्त्यंतंपद
१ म् तत्रस्यादिर्विभक्तिर्नाम्नोयोज्यते अविभक्तिनाम विभक्तिरहितंधात
वर्जितंचार्थवच्छब्दरूपंनामोच्यते कृत्तद्धितसमासाश्चप्रातिपदिकसंज्ञाइ
तिकेचित् तस्मात् सिऔजस् अम् औटशस् टाभ्याम् भिस् ङे॰ भ्याम् भ्यस्
ङसि भ्याम् भ्यस् ङ॰स् ओस् आम् ङि॰ ओस् सुप् तस्मान्नाम्नः परा स्या
दयः सप्तविभक्तयोभवंति तत्रादौप्रथमायामेकत्वविवक्षायांप्रथमैकवचने
सि देवसि इतिस्थिते इकारः सेरितिविशेषणार्थः सोर्विसर्गः सकार
रेफयोर्विसर्जनीयादेशोभवति अवसानेनाम्नश्चावसानेपदांतेच देवः द्विवि
वक्षायाम् औ औऔऔ देवौ बहुवचनेदेवजस्इतिस्थिते जकारस्येत्सं